

Улуфбек юлдузлари

янада ёрқинроқ порлайди

Ўзбекистон астрономлари
хам фазони тадқик этиш,
коинотнинг сир-
синоатларини ўрганиш
борасида ўзига хос
ютуқларни қўлга
киритишишмоқда. Улар
эришган илмий кашфиётлар
дунё олимлари томонидан
этироф этилмоқда, катта
қизиқиш ўйғотмоқда,
ҳамкорликка чорламоқда.

Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси Мирзо
Улуфбек номидаги
Астрономия институти
директори, академик
Шуҳрат ЭГАМБЕРДИЕВ
билин сұхбат.

— Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳакиқий аъзолигига сайдланганингиз билан чин юрдан табриклиймиз. Биз сизнинг телевидение орқали чишишларнингиз, «Фан ва турмуш» журналида чоп этилган маколаларнингиз орқали илмий изланишларнингиздан яхши хабардордимиз. Астрономларимиз 2017 йилда кўлга киритган энг муҳим натижалар ҳакида гапириб берсангиз.

— Малъумки, XX аср астрономиясининг ютуқларидан бирни ўзудуларнинг ўзгармас ёки абдий эмаслигининг кашф этилиши бўлди. Телескоплар ихтиро килинганига кадар инсоният тарихида тўрт марта ўта янги юлдуз портлагани ёзб колдирилган. Улардан бирининг 1006 йилдаги портлаши Хоразм Маъмун академиясининг гулаб-яшнаган даврига тўрги келган. У ҳакда Хитой ва Япон манбаларидан малъум. Бир неча йил аввал германияни шарқшунослар Ибн Сино кўләмаларидан бирининг («Китаб ас-Шифа») Аристотель метафизикасига бағишланган сўнгги бобида ушбу юлдуз чакнанинг баёнини тошиди. Баёнда юлдузнина нафқат ёрқинлиги ўзгариши, балки кундан-кунга ранги ўзгариши ҳакида хам кимматли имлй маълумот батафсил берилган. Демак, Ибн Сино машҳур файласуф ва шифокор бўлигина колмай, балки профессионал астроном ҳамдир.

XX асрда замонавий телескоплар пайдо бўлганидан кейин астрофизика учун муҳим илмий аъзамиятга эга ўта янги юлдузлар кузатила бошланди. Биз ҳам Майданан обсерваториясида кореялик ҳамкорлиқда «Ўта янги юлдузларни топиш учун яқин жойлашган галактикаларни мониторинг килиши» мавзусида илмий тадқикот олиб бораюмиз. Биз ўнлаб янги юлдузларни очдик, лекин биринчи була олмадик. Ва ниҳоят, ўтган йили 25 майдан 26 майга ўтар кечаси ўта янги юлдуз портлашини қайд этдик. Бу ҳакда илмий жамоатчиликка хабар бердик ва биз уни биринчи бўлиб қайд этганини тасдиғини олдик. Кейинчалик биз бу юлдузни уч ой давомида, то ухиришиб колгичча хитойлик ҳамкасларимиз билан кузатиб, қизиқарли маълумотлар олдик, улар тез орада нашр килинади. Эришилган ютуқлар институтимизнинг нуфузини кўтиши билан биргаликда ёш олимларни тарбиялаш борасида янги имкониятлар ёзгигини очиб берди.

2017 йил республикадаги астрономия фанини ривожлантириш ва ёш авлодни илмий изланишларга жалб этиш борасида нокоятда муҳим йил бўлди. Президентимиз ўтган йилнинг 19 июнида суд-хукук

Катта айик юлдуз туркумидаги NGC 3938 спирал галактикасида кашф этилган ўта янги юлдуз.

Майданак обсерваториядаги телескоп.

соҳаси вакиллари билан бўлган учрашувда телевизор орқали ўта янги юлдуз очилгани ҳакида кўрсатувни кўрганини, юртимизда буюк Мирзо Улуфбек муносиб астрономия мактабини яратиш лозимлигини айтди хамда Тошкентда иктидорли болалар учун астрономия, физика, информатика ва бошқа аник фанлар бўйича маҳсус дастур бўйича ўқитиладиган ихтисослашган мактаб-интернат ташкил этиши тақиғи килди. Бундан ташкири, давлатимиз раҳбари астрономия, космонавтика ва авиация ютуқлари билан танишини хоҳловчилар учун Астрономия ва аэронаутика паркини ташкил этиши, мактабнинг ўқув дастурини ишлаб чиқиши борасида топширик берди ва парк тузилиши бўйича аник тақиғларни ўтгариш ташадди. Сал ўтмасдан бу ҳакда Президент карори чиқди. Ҳозирги кунда мактаб-интернат ва парк курилиши жадал суръатлар билан кетмоқда.

— Астрономия институтининг музейи ҳақида биламиз, у сизнинг ташаббусингиз билан ташкил килинган эди. Айтинг-чи, астрономия парки барпо этилиши муносабати билан музейни кенгайтириш режалаштирилганми?

— Астрономия институти фаолият юшланганига (дастлаб у Обсерватория деб атаглан) бу йил 145 йил тўлди. Ўтган йиллар мобайдинада кўйлаб тадқикотлар ҳам олиб борилган. Бунинг учун эса маҳсус асбоб-ускуналардан фойдаланишган. Шунинг алоҳиди таъкидлаш керакки, астрономлар доимо замонавий ас-

собларни ишлатишади. Бизнинг мўжжалланган. Уларнинг 150° нағарни вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоятлардан келганинг учун ётоқона, ошхона, спорт зал, бассейн курилади ва да молиш хамда ўз устида ишлана учун зарур барча шароитлар яратиди. Мактабга табиий фанларга кизиқувчи ва билимни ҳозирлашади. Мактаб-интернат 200 ўқувчига сўнгни мўжжалланган. Уларнинг 150° нағари вилоятлардан, 50 нафари Тошкент шахридан қабул килинади. Мактабда ўкиш 7-синфдан бошланади ва 11-синфчага, яъни атtestat олгунча давом этади. Бошка вилоят

